

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 aprilie

Seria I, Anul XXXII, Nr. 10 (391), 2026

NUNTIUL APOSTOLIC ÎN VIZITĂ ÎN EPARHIA DE ORADEA

Din sumar:

Comunicat: Însoțim prin rugăciune și post eforturile de pace ale Sanctității Sale, Papa Leon al XIV-lea - pag. 2; Alocuțiunea Papei Leon al XIV-lea la Rugăciunea *Angelus* - pag. 3; Papa Leon al XIV-lea, călătoria în Africa și angajamentul pentru pace - pag. 4-5; 185 de ani de la nașterea lui Iosif Vulcan, marcați la Holod și Oradea printr-un eveniment comemorativ - pag. 6-7.

COMUNICAT

Însoțim prin rugăciune și post eforturile de pace ale Sanctității Sale, Papa Leon al XIV-lea

În lumea tulburată a zilelor noastre, când războaiele, tensiunile sociale, confruntările ideologice și degradarea discursului public trezesc în inimile multor oameni teamă și nesiguranță, este esențial spiritul de cumpătare, al responsabilității și al practicării discernământului. Învățătura sau luările de poziție ale Sfântului Părinte Papa ne amintesc, iar și iar, că pacea nu înseamnă slăbiciune, milostivirea nu este neputință, iar apărarea adevărului nu este un calcul politic, ci o datorie evanghelică.

Conferința Episcopilor Catolici din România își exprimă cu fermitate solidaritatea cu Sfântul Părinte Papa Leon al XIV-lea. Misiunea sa de Urmaș al Apos-

tolului Petru este inspirată nu de logica puterii, ci de Evanghelia lui Cristos. Atunci când Papa își ridică glasul în apărarea păcii, a sacralității vieții umane, a săracilor, a celor persecutați sau suferinzi, el se dedică apostolatului cerut Bisericii de însuși Fiul lui Dumnezeu.

Împreună cu credincioșii catolici pe care îi păștorim, suntem alături de Sfântul Părinte Papa prin rugăciune și lucrarea binelui. Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru slujirea pe care Papa Leon al XIV-lea o aduce Bisericii, rugându-l pe Domnul să-l întărească în misiune, să-i dăruiască înțelepciune, curaj și pace, pentru a se dedica confirmării în speranță a lumii noastre zburcimate.

Îi îndemnăm pe cucernicii preoți, pe persoanele consacrate și pe credincioși, ca în perioada următoare, să-și înalțe rugăciunea și să postească pentru pace, pentru unitatea Bisericii și pentru Sfântul Părinte. Postul, lepădarea de sine – la fel ca rugăciunea – exprimă încrederea Bisericii, amintindu-ne că pacea trainică nu este doar rodul unor înțelegeri omenești, ci darul lui Dumnezeu, pentru care trebuie să ne rugăm cu smerenie. Îi încurajăm, de asemenea, pe toți oamenii de bunăvoință să păstreze în inimile lor cuviința față de adevăr precum și respectul față de demnitatea umană și față de libertate.

Reafirmându-și cu această ocazie filialul atașament și comuniunea de credință cu Succesorul lui Petru, Conferința Episcopilor Catolici din România reiterează mărturia glasului Bisericii în lume ca fiind întotdeauna unul al reconcilierii, al speranței și al păcii lui Cristos cel Înviat.

Oradea, 16 aprilie 2026

Böcskei László
Președintele

Conferinței Episcopilor Catolici din România

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Mihaela Caba-Madarasi, Cristian Ciulea, Ioan Dărăbăneanu, Alin Crețu, Maria-Mirela Filimon, Eugen Ivuț, Silvia Pantiș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;

E-mail: olimpiu35@yahoo.it;

Tel: 0722.450.013

Abonamente și difuzare: Diacon **Claudiu Boda**

Magazin „Sfânta Tereza”

Str. Ep. Mihai Pavel nr. 4

410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Alocuțiunea Papei Leon al XIV-lea la Rugăciunea *Angelus*

Un mormânt gol, două interpretări
6.04.2026

Dragi frați și surori, Cristos a înviat! Paște fericit!

Acest salut, plin de uimire și bucurie, ne va însoți pe tot parcursul acestei săptămâni. În timp ce sărbătorim noua zi pe care Domnul a făcut-o pentru noi, liturgia proclamă intrarea întregii creații în timpul mântuirii: în numele lui Isus, disperarea morții este alungată pentru totdeauna.

Evangelhia de astăzi (Mt 28,8-15) ne invită să alegem între două relatări: cea a femeilor care l-au întâlnit pe Domnul înviat (v. 9-11) și cea a găzilor care au fost mituite de liderii sinedriului (v. 11-14). Primii proclamă victoria lui Cristos asupra morții; cei din urmă afirmă că moartea prevalează întotdeauna și în orice împrejurare. Conform versiunii lor, Isus nu a înviat; în schimb, trupul Său a fost furat. Din același fapt – mormântul gol – se nasc două interpretări: una sursă de viață nouă și veșnică, cealaltă de moarte sigură și definitivă.

Acest contrast ne invită să reflectăm la valoarea mărturiei creștine și la integritatea comunicării umane. Adesea, proclamarea adevărului este întunecată de ceea ce astăzi numim „știri false” – minciuni, insinuări și acuzații nefondate. Cu toate acestea, în fața unor astfel de obstacole, adevărul nu rămâne ascuns; dimpotrivă, el iese în întâmpinarea noastră, viu și radiant, luminând chiar și întunericul cel mai adânc. La fel cum le-a vorbit femeilor de la mormânt, Isus ne spune astăzi: „Nu vă temeți; mergeți și dați de știre” (v. 10). În acest fel, El însuși devine Buna Vestire care trebuie mărturisită în lume. Paștele Domnului este Paștele nostru – Paștele întregii umanități – pentru că acest om care a murit pentru noi este Fiul lui Dumnezeu, care și-a dat viața pentru noi. Așa cum Cel înviat, mereu viu și prezent, eliberează trecutul de un sfârșit distructiv, tot așa proclamarea Paștelui răscumpără viitorul nostru din mormânt.

Dragi prieteni, cât de important este ca această Evanghelie să ajungă, înainte de toate, la cei oprimați de răul care corupe istoria și aduce confuzie conștiințelor! Mă gândesc la popoarele lovite de război, la creștinii persecutați pentru credința lor, la copiii privați de educație. Proclamarea misterului pascal al lui Cristos, atât prin cuvânt, cât și prin faptă, înseamnă a da o nouă voce speranței – o speranță care, altfel, ar fi înăbușită de mâinile celor violenți. Oriunde este proclamată, Buna Vestire luminează orice umbră, în orice epocă.

Cu deosebită afecțiune, în lumina Domnului înviat, ne amintim astăzi de Papa Francisc, care, în luna Paștelui de anul trecut, s-a întors la Domnul. În timp ce ne amintim de mărturia sa profundă de credință și iubire, să ne rugăm împreună Fecioarei Maria, Scaunul Întelepciunii, pentru a deveni vestitori tot mai radianți ai adevărului.

Euharistia duminicală, indispensabilă vieții creștine
12.04.2026

Dragi frați și surori, o duminică frumoasă și, încă o dată, un Paște fericit!

Astăzi, în a doua duminică de Paște, dedicată Milostivirii divine de către Sfântul Papă Ioan Paul al II-lea, Evanghelia relatează apariția lui Isus cel înviat în fața apostolului Toma (cf. Ioan 20,19-31). Acest eveniment a avut loc la opt zile după Paște, în timp ce comunitatea era adunată. Acolo, Toma l-a întâlnit pe Învățător, care l-a invitat să privească urmele cuielor și să-și pună mâna în rana din coastă, și să creadă (cf. v. 27). Această scenă ne invită să reflectăm asupra propriei noastre întâlniri cu Isus cel înviat. Unde îl putem găsi? Cum îl putem recunoaște? Cum putem crede? Sfântul Ioan, care a relatat evenimentul, ne oferă indicații precise: Toma l-a întâlnit pe Isus în a opta zi, în comunitatea adunată, și l-a recunoscut în semnele jertfei Sale. Mărturisirea sa de credință, cea mai înaltă din întregul Evanghelie după Ioan, a izvorât din această experiență: „Domnul meu și Dumnezeu meu!” (v. 28).

Desigur, nu este întotdeauna ușor să crezi. Nu a fost ușor pentru Toma și nu este ușor nici pentru noi. Credința trebuie hrănită și susținută. Din acest motiv, în „a opta zi” – adică în fiecare duminică – Biserica ne invită să facem ceea ce au făcut primii discipoli: să ne adunăm și să celebrăm Euharistia. În timpul Liturghiei, ascultăm cuvintele lui Isus, ne rugăm, ne mărturisim credința, împărtășim darurile lui Dumnezeu în caritate, ne oferim viețile în unire cu Jertfa lui Cristos. Trupul și Sângele Său ne hrănesc, pentru ca și noi să devenim martori ai Învierii Sale, așa cum indică termenul „Misă”, care înseamnă „trimiteră” sau „misiune” (cf. *Catehismul Bisericii Catolice*, 1332).

Euharistia duminicală este indispensabilă vieții creștine. Măine voi pleca în călătoria mea apostolică în Africa. Unii dintre martirii Bisericii africane primare, în special martirii din Abitene, ne-au lăsat o mărturie frumoasă în acest sens. Când li s-a oferit șansa de a-și salva viața renunțând la celebrarea Euharistiei, ei au răspuns că nu pot trăi fără a celebra Ziua Domnului. Acolo crește și se întărește credința noastră. Acolo eforturile noastre, deși limitate, sunt unite prin harul lui Dumnezeu cu acțiunile membrilor unui singur trup – Trupul lui Cristos – pentru împlinirea unui singur mare plan de mântuire care îmbrățișează întreaga umanitate. Prin Euharistie mâinile noastre devin „mâinile Celui Înviat”, mărturisind prezența, milostivirea și pacea Lui. Semnele muncii, ale sacrificiului, ale bolii și ale trecerii anilor sunt adesea gravate în mâinile noastre, la fel cum sunt și în tandrețea unei mângâieri, a unei străngeri de mână sau a unui gest de caritate. (...)

Papa Leon al XIV-lea, călătoria în Africa și angajamentul pentru pace

Călătoria în Africa a Papei Leon al XIV este deosebit de semnificativă. Între 13 și 23 aprilie, Pontiful vizitează Algeria, Camerunul, Guineea Ecuatorială și Angola. Încă de la început, Papa și-a descris călătoria ca fiind aceea a unui mesager al păcii.

Un magisteriu al păcii, cel al Papei Leon al XIV-lea, început chiar cu primul său salut de la Loja Binecuvântărilor, la 8 mai 2025, după alegerea ca Succesor al lui Petru: „Pacea să fie cu voi toți! Preaiubiți frați și surori, acesta este primul salut al lui Cristos cel Înviat, Bunul Păstor care și-a dat viața pentru turma lui Dumnezeu. Și eu aș vrea ca acest salut de pace să intre în inimile voastre, să ajungă în familiile voastre, la toate persoanele, oriunde s-ar afla, la toate popoarele, pe întreg pământul. Pacea să fie cu voi!”

În fața Memorialului Martirilor din Algeria, Leon al XIV-lea a reafirmat că „viitorul aparține bărbaților și femeilor păcii” și că pacea „nu este doar absența conflictului, ci expresia dreptății și a demnității”. Această pace, a adăugat Papa, este posibilă „numai în iertare”, pentru că „adevărată luptă de eliberare va fi câștigată definitiv doar atunci când se va cuceri pacea în inimile oamenilor”.

Adresându-se apoi corpului diplomatic din Algeria, Papa Leon s-a descris ca un pelerin al păcii și a afirmat că viitorul aparține „celor care nu se lasă orbiți de putere și de bogăție, celor care nu sacrifică demnitatea concetățenilor pentru propriul câștig personal sau de grup”.

Papa s-a adresat direct și poporului algerian: „Dacă veți ști să intrați în dialog cu aspirațiile tuturor și să fiți solidari cu suferințele atâtor țări apropiate și îndepărtate – a subliniat el – experiența voastră va putea contribui la imaginarea și realizarea unei mai mari dreptăți între popoare. Nu multiplicând neînțelegerile

și conflictele, ci respectând demnitatea fiecăruia și lăsându-vă atinși de durerea celuilalt, veți putea deveni protagoniștii unui nou curs al istoriei, astăzi mai urgent ca niciodată, în fața încălcărilor continue ale dreptului internațional și a tentațiilor neocoloniale.”

Aceste apeluri ale Papei sunt deosebit de relevante pentru episcopii europeni, care astăzi sunt chemați la o reflecție profundă pentru a înțelege cum să promoveze mai bine o civilizație a iubirii, în cadrul misiunii de evanghelizare la care suntem chemați.

Consiliul Conferințelor Episcopale din Europa (CCEE) privește această călătorie a Papei cu mare interes, având o experiență de dialog cu realitatea africană care durează de mai mulți ani. În mod special, pe 23 mai a.c., CCEE și SECAM (Simpozionul Conferințelor Episcopale din Africa și Madagascar) se vor reuni la Luxemburg pentru un seminar de trei zile. Din SECAM fac parte conferințele episcopale din Algeria, Camerun, Guineea Ecuatorială și Angola – etape ale călătoriei Papei în Africa.

Încă din 2004, CCEE și SECAM au inițiat schimburi regulate de informații pentru a aborda provocări comune și perspective de evanghelizare, pornind de la o idee a cardinalului Robert Sarah, care la acea vreme era arhiepiscop și secretar al Congregației pentru Evanghelizarea Popoarelor.

Călătoria Papei Leon al XIV-lea, prin temele abordate, adună provocările prezentului și ne pune în fața unor întrebări vechi și noi, la care trebuie să dăm răspuns. Episcopii europeni, animați de grijă pastorală, sunt în comuniune cu Papa, care a declarat că nu vorbește ca un politician, ci potrivit logicii Evangheliei.

Papa Leon al XIV-lea: „Să comunicăm o pace care se naște din fraternitate”

În seara zilei de 16 aprilie, Papa Leon al XIV-lea s-a întâlnit, la Nunțiatura Apostolică, cu un grup de doisprezece reprezentanți ai unor comunități islamice din Camerun, în contextul vizitei sale apostolice în această țară. Întâlnirea a fost anunțată de Sala de Presă a Sfântului Scaun prin canalul său oficial de comunicare.

Reprezentanții musulmani, dintre care unii fuseseră primiți de Pontif la Roma în luna decembrie a anului trecut, sunt implicați, alături de Biserica Catolică, în proiecte comune de cooperare și justiție socială, menite să sprijine categoriile cele mai vulnerabile ale populației.

În cadrul întâlnirii, Sfântul Părinte i-a salutat personal pe fiecare dintre participanți și a ascultat cuvintele de bun-venit și de recunoștință adresate de aceștia, în special pentru colaborarea cu Biserica, pentru vizita sa în Camerun și pentru mesajele privind dialogul și pacea, rostite în cursul zilei la Bamenda.

Papa Leon al XIV-lea și-a exprimat bucuria pentru această întâlnire fraternă și recunoștința pentru primirea călduroasă de care s-a bucurat din partea întregii populații a Camerunului – creștini, catolici și necatolici, musulmani și adepți ai religiilor tradiționale –, subliniind caracterul comun și împărtășit al acestui moment.

Referindu-se la provocările dialogului interreligios, Pontiful a evocat tensiunile și diviziunile care pot

apărea între diferite credințe, subliniind responsabilitatea comună de a promova o cultură autentică a păcii. „Suntem chemați să comunicăm dorința tuturor de a găsi pacea – nu o pace a indiferenței și nici una care anulează bogăția diferențelor, ci o pace care se naște din recunoașterea faptului că suntem frați și surori, creați de același Dumnezeu și chemați să respectăm demnitatea fiecărei persoane”, a afirmat Sfântul Părinte.

În încheiere, Papa a încurajat continuarea acestui parcurs comun, invitându-i pe cei prezenți să devină, la rândul lor, vestitori ai fraternității și ai păcii, pentru binele întregii societăți cameruneze.

Biroul de Presă EGCO

Gestul care a cucerit rețelele sociale

Un moment de o simplitate dezarmantă, surprins în timpul recentei călătorii a Papei Leon în Algeria, a devenit viral pe rețelele sociale, oferind o imagine caldă și profund umană a Suveranului Pontif.

În imaginile distribuite masiv *online*, Papa apare la Casa surorilor augustinene din cartierul Bab El Oued, la Alger, în fața unui mic stand cu bijuterii lucrate manual de un grup de femei locale. Cu atenție și naturalețe, Pontiful privește obiectele expuse și alege o colieră, explicând celor din jur: „Nu este pentru mine, este pentru nepoata mea.”

Gestul, aparent obișnuit, a atras rapid simpatia publicului din întreaga lume, tocmai prin autenticitatea sa. Într-un context oficial, marcat de întâlniri diplomatice și momente liturgice, scena surprinde o latură personală rar expusă a Papei.

Cadoul ales este destinat fiicei fratelui său, Louis – o persoană care a rămas departe de atenția mediatică. De altfel, Papa Leon a făcut referire publică la această nepoată o singură dată, în cadrul întâlnirii cu tinerii din Dieceza de Roma, fără a oferi alte detalii despre viața sa de familie.

Dincolo de emoția stârnită, momentul pune în lumină și realitatea comunității locale din Algeria.

Bijuteriile prezentate Papei sunt realizate manual de femei artizane, reprezentând nu doar expresia unei tradiții culturale, ci și o sursă importantă de susținere economică pentru acestea.

Videoclipul continuă să fie distribuit intens, devenind unul dintre cele mai comentate episoade ale vizitei papale. Pentru mulți, nu este doar o secvență simpatcă, ci o dovadă că, dincolo de rolul său global, Papa rămâne un om atent la legăturile de familie și la gesturile mici care dau sens vieții de zi cu zi.

Salvatore Cernuzio – Vatican News
Traducere: **Biroul de Presă EGCO**

185 de ani de la nașterea lui Iosif Vulcan, marcați la Holod și Oradea printr-un eveniment comemorativ

Pe 31 martie 2026 s-au împlinit 185 de ani de la nașterea lui Iosif Vulcan (1841–1907), fondatorul revistei «Familia» și personalitate de referință a culturii române din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, promotor al valorilor literare și al identității naționale. Cu acest prilej, Episcopia Greco-Catolică de Oradea, în parteneriat cu Muzeul Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal, Casa Memorială „Iosif Vulcan” din Holod, Școala Generală „Iosif Vulcan” din Holod și Muzeul Memorial „Iosif Vulcan” din Oradea au organizat mai multe manifestări dedicate lui.

Acestea au început la Holod, satul natal al lui Iosif Vulcan, printr-un moment solemn moderat de preotul Ioan Tătar, custode al Casei Memoriale. În cadrul evenimentului a fost dezvelită o placă comemorativă reprezentând bustul lui Iosif Vulcan, amplasată pe clădirea muzeului. La manifestare au participat mai mulți invitați, printre care membrii ai familiei Vulcan din Brașov, primarul comunei Holod, domnul Sandu Săsăran, pr. vicar general Mihai Vătămănelu, profesori, elevi, credincioși din comună și din Oradea.

În deschiderea evenimentului, Preasfințitul Virgil Bercea a oficiat slujba de sfințire a bustului, mulțumind profesorului Marius Vesa, de la Universitatea de Arte din Oradea, pentru realizarea acestei opere. În cuvântul adresat celor prezenți, Preasfinția Sa a evocat personalitatea lui Iosif Vulcan și contribuția sa esențială la cultura română, subliniind continuitatea revistei «Familia»: „Vă mulțumesc tuturor că ați venit astăzi aici. Sunt 185 de ani de la nașterea lui Vulcan și avem datoria să ne adunăm să-i cinstim

memoria, pentru că a fost un om de o valoare cu totul deosebită. A fondat revista «Familia», iar această revistă este unica din țară care a avut continuitate și care, inclusiv la ora actuală, funcționează la Oradea.”

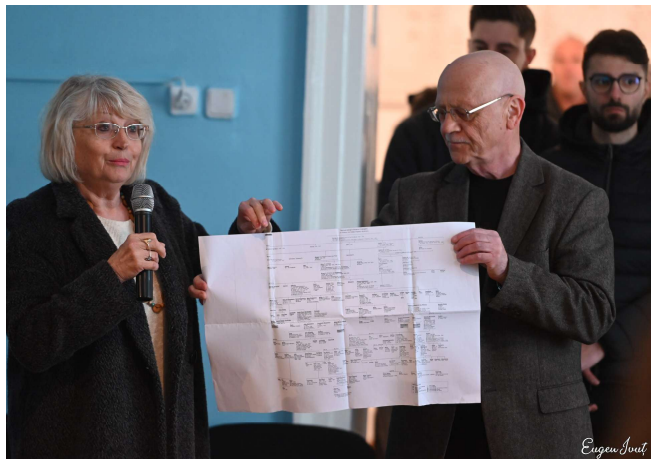
Evenimentul a continuat în interiorul Casei Memoriale „Iosif Vulcan” din Holod, unde pr. Tătar a prezentat un scurt istoric al locului. Evocarea nu s-a oprit la gestul solemn. Prin prezentarea actualizării arborelui genealogic de membrii familiei Vulcan prezenți an de an la Holod, precum doamna Genica Vulcan, cofondatoare a Muzeului „Iosif Vulcan” din Șinca Veche (Brașov), memoria s-a adâncit în continuitate, arătând că istoria nu este doar trecut, ci și filiație vie.

Programul a continuat cu momente artistice: cântece, recitaluri de poezie și scenete, susținute de elevi de la Școala Gimnazială „Iosif Vulcan” din Holod, însoțiți de doamna director prof. Tatiana Sinca, dedicate memoriei marelui cărturar. Într-un firesc al lucrurilor, cuvântul rostit a fost însoțit de poezie. Glasurile tinerelor de la Colegiul Național „Onisifor Ghibu” din Oradea – Ștefania Dunca, Maria Chirilă și Maria Valentina Popa, alături de intervenția poetului orădean Gheorghe Vidican, au dat expresie unei sensibilități care traversează generațiile. Elevii Școlii Generale „Iosif Vulcan” din Holod au întregit acest moment, arătând că memoria culturală nu este o povară, ci o moștenire asumată cu bucurie.

În aceeași zi de 31 martie a.c., manifestările dedicate împlinirii a 185 de ani de la nașterea lui

(urmare din pag. 6)

Iosif Vulcan s-au mutat la Oradea, printr-o seară culturală desfășurată la Muzeul Memorial „Iosif Vulcan” Oradea. Aici, reflecția asupra lui Iosif Vulcan a luat forma unei întrebări deschise: „cât de actual mai poate fi cineva născut acum 185 de ani?” prin

conferința susținută de scriitorul Florin Ardelean. În răspunsul la această întrebare au fost evidențiate zece calități reprezentative ale lui Iosif Vulcan.

A fost o personalitate de o rară statornicie, întruchipând, mai întâi, consecvența unei vieți dăruite fără abatere lucrării culturale și editoriale, apoi o aleasă etică a dialogului, în care cuvântul nu a dezbănat, ci a zidit, fiind promovată comunicarea civilizată și schimbul de idei bazat pe respect. S-a distins deopotrivă prin etichetă, reputație și *savoir-vivre*, fiind un om al buneicuviențe, atent la imaginea publică și la relațiile sociale, remarcat și printr-un autentic sacrificiu de sine, asumându-și conștient un destin dedicat culturii și națiunii. La temelie tuturor acestora a stat o credință vie – fundament moral, care i-a oferit un reper interior stabil în acțiunile sale și i-a călăuzit pașii în împrejurări dintre cele mai febrile; astfel întărit, a dat mărturie de un patriotism luminat și un pragmatism discret, ferit de excese, dar ferm în idealuri, știind să susțină cauza națională fără excese, cu echilibru și inteligență; în același

timp, a rămas un exponent al unui model tradițional adaptat modernității, știind să păstreze valorile tradiționale, integrându-le în spiritul modern; s-a afirmat ca un cărturar și intelectual angajat, prezent și activ în viața societății, contribuind la progresul cultural; mai mult, în contexte adesea tensionate, a cultivat cu efort și conștiință toleranța, ca virtute dificilă în practică, dar necesară conviețuirii; iar peste toate acestea s-a așezat, ca o pecete de noblețe, farmecul discret al omului din lume, acea eleganță reținută, echilibru și acea prezență rafinată care i-au sporit autoritatea morală și i-au dat măsura adevăratei sale distincții. Toate acestea au contribuit la capacitatea operei vulcaniene de a traversa timpul.

Prezentarea, de scriitorul Ioan F. Pop, a volumului „Poeziile din Familia lui Iosif Vulcan în muzeul din Șinca Veche”, al Genicăi Vulcan, dedicat poeziilor publicate în revista «Familia» de poezii vremii, a reamintit că această revistă nu a fost doar o tribună literară, ci un loc de întâlnire al spiritelor și al ideilor. Momentul artistic, susținut de tinerii Carla Maxim și Alexandru Crețescu, care au interpretat lucrări din repertoriul clasic: *Gnossienne nr. 1* - Erik Satie, *Pe loc* - Béla Bartók, *I Duo* - Fernando Sor și *Falta Envindo* - Máximo Diego Pujol a încheiat această seară într-o armonie care a legat trecutul de prezent.

Comemorarea lui Iosif Vulcan nu se încheie odată cu aceste manifestări. Ea rămâne o invitație la redescoperire și la asumare. În cuvintele Preasfințitului Virgil Bercea, evocarea marilor personalități ale culturii nu este doar un exercițiu de memorie, ci o responsabilitate pentru prezent și viitor.

Astfel, la 185 de ani de la naștere, Iosif Vulcan nu aparține doar istoriei, ci și conștiinței noastre de astăzi, ca model de dăruire culturală și ca mărturie a unei epoci în care cuvântul scris era, poate mai mult ca oricând, o formă de zidire.

Cristian CIULEA
Biroul de Presă EGCO

Alinare și speranță la „Casa Frențiu”

Într-o atmosferă caldă, plină de sensibilitate și trăire creștină, rezidenții „Casei Frențiu” au avut parte de o surpriză deosebită: întâlnirea cu Preasfinția Sa Virgil Bercea, Episcopul greco-catolic de Oradea și cu Excelența Sa Monseniorul Giampiero Gloder, Nunțiu Apostolic în România și în Republica Moldova. Oaspeți care au adus alinare, speranță și un sentiment profund de binecuvântare astăzi, 11 aprilie a.c. Alături de aceștia s-au aflat și președintele Asociației Caritas Eparhial Oradea, pr. Olimpiu Todorean precum și pr. Mihai Vătămănelu, vicar general.

Întâlnirea a fost marcată de momente de o intensitate emoțională aparte. Într-un glas, cu inimile deschise și pline de credință, cei prezenți au cântat „Cristos a înviat!”, iar ecoul acestei cântări a umplut spațiul de lumină și speranță, creând o legătură profundă între toți cei de față. A urmat un moment deosebit de sensibil: recitarea unei poezii cu specific pascal, susținută de unul dintre rezidenți. Cu o rostire solemnă, sobră și plină de trăire interioară a poeziei „Cristos a înviat!” scrisă de Alexandru Vlahuță, domnul Emil Sauciuc a reușit să redea, cu o autenticitate rară, esența sărbătorii Învierii Mântuitorului, stârnind emoție și admirație în rândul celor prezenți.

Vizita a continuat cu un tur al centrului, prilej prin care oaspeții au putut cunoaște îndeaproape mediul, activitățile și atmosfera din „Casa Frențiu”.

La final, oaspeții noștri au oferit rezidenților o imagine cu chipul Papei Leon al XIV-lea, iar apoi, într-un gest simbolic și plin de semnificație, oaspeții au primit ouă vopsite, expresie a bucuriei pascale și a biruinței vieții asupra morții. Acest moment a întregit o întâlnire în care simplitatea gesturilor a fost dublată de profunzimea trăirilor.

Mulțumim secretarului episcopal Eugen Ivuț pentru fotografiile prin care aceste momente au fost surprinse și datorită cărora vor fi păstrate vii.

Vă îndemnăm să descoperiți atmosfera încărcată de emoție și de spirit creștin în fotografiile care sunt atașate acestor rânduri.

Teodora BODA
Coordonator

Bucuria Învierii, împărtășită cu cei singuri, la cantina socială

În prima zi a marelui praznic al Învierii Domnului, lumina și bucuria Paștelui au coborât și în inimile celor mai vulnerabili membri ai comunității, în cadrul unei întâlniri speciale organizate la cantina socială a Asociației Caritas Eparhial Oradea.

Voluntari, angajați și conducerea organizației, pr. Olimpiu Todorean au fost prezenți pentru a împărtăși nu doar o masă caldă, ci și apropiere, grijă și demnitate. Lor li s-au alăturat Preasfinția Sa, Episcopul greco-catolic de Oradea Virgil Bercea și Excelența Sa, Monseniorul Giampiero Gloder, Nunțiul Apostolic în România și în Republica Moldova, care au ales să fie alături de cei pentru care sărbătoarea Paștelui este adesea trăită în singurătate.

Nu mai puțin de 60 de persoane: oameni fără adăpost, persoane cu venituri reduse sau lipsite de sprijin familial au fost prezente la masa festivă.

Meniul tradițional, pregătit cu grijă, a adus gustul autentic al sărbătorii: ciorbă țărănească cu carne de porc, piure cu friptură de porc, cozonac, ouă roșii, vin roșu și cafea. Într-o atmosferă încărcată de emoție, cei prezenți au cântat împreună „Cristos a înviat!”

Dincolo de cuvinte, gesturile simple au fost cele care au vorbit cel mai puternic: oaspeții i-au servit pe beneficiarii care au venit însoțiți de cunoștințe. Mai mult, au făcut fotografii împreună, au strâns mâini, au schimbat priviri și vorbe calde și au atins suflete.

Prezența Preasfințitului Virgil Bercea la această masă nu este una întâmplătoare, ci continuă o tradiție de ani de zile. Atât de Paști, cât și de Crăciun, acesta vine în mijlocul beneficiarilor, nu doar pentru a fi alături de ei, ci pentru a-i servi personal, într-un gest de smerenie și apropiere care dă un sens profund acestor întâlniri.

Activitatea acestui serviciu social este posibilă datorită sprijinului financiar oferit de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Oradea, care manifestă în mod constant grijă față de persoanele aflate în dificultate și face posibilă organizarea unor astfel de momente de solidaritate.

La final, cei prezenți la masa de prânz au primit binecuvântare din partea Preasfinției Sale Virgil Bercea și a Excelenței Sale, Monseniorul Giampiero Gloder, Nunțiul Apostolic în România și în Republica Moldova. Mai mult, Nunțiul Apostolic a adresat, în limba română, un mesaj emoționant, dorindu-le tuturor sărbători frumoase, semn că va purta în suflet ecouri ale acestei întâlniri.

Preasfințitul Virgil Bercea le-a mulțumit celor prezenți pentru deschiderea și căldura cu care i-au primit în mijlocul lor, subliniind că întâlnirea este, în sine, o binecuvântare.

La plecare, beneficiarii constanți ai serviciului

social „Cantina socială” au primit pachete cu hrană rece, pentru zilele în care cantina va fi închisă. Asistentul social principal Deac Ligia-Ioana a anunțat faptul că se va revedea cu beneficiarii cantinei miercuri, 15 aprilie a.c..

Această zi a fost nu doar despre tradiție, ci despre sensul viu al Învierii: apropierea de aproapele, solidaritatea și bucuria de a da.

Teodora BODA
Asistent social principal

Alin CREȚU

Bunătatea nu așteaptă momentul perfect

Bunătatea nu așteaptă momentul perfect. Ea apare înaintea pregătirii, înainte ca timpul să devină convenabil, înainte ca inima să se simtă suficient de sigură. Nu se naște din abundență, ci din disponibilitate. Nu cere condiții ideale — doar prezență, doar atenție deschisă.

Există momente care par invizibile și totuși schimbă destine: o privire care nu judecă, o ușă lăsată deschisă când toate celelalte par închise, câteva minute acordate fără grabă. Uneori, fragmente de timp, simple și discrete, țin departe prăbușirea. Răul rareori strigă; se strecoară în spațiile abandonate, în tăcerea celor care privesc fără să intervină. Indiferența, îmbrăcată în neutralitate, lasă totul să se degradeze lent, fără martori.

Nu există vid între oameni. Acolo unde binele nu pătrunde, altceva îi ocupă locul: tăcerea, distanța, neîncrederea. Conflictele ignorate cresc în tăcere și devin cicatrici invizibile. Uneori, o intervenție modestă — aproape banală — ar fi fost de ajuns pentru a schimba cursul vieții.

Educația își arată roadele târziu. Un cuvânt rostit fără solemnitate rămâne mai puternic decât o lecție întreagă. Cineva primește acces la o bibliotecă, o propoziție simplă — „cred că poți” — și acea propoziție lucrează tăcut, mult după ce vocea care a rostit-o a fost uitată. Binele nu se oprește la momentul în care se face; el se prelungește prin cei care îl duc mai departe fără să știe.

A face binele nu aduce întotdeauna confort. Există oboseală, neînțelegeri, lipsa recunoașterii. Tocmai de aceea binele nu funcționează ca schimb sau recompensă. Nu negociază și nu cere aplauze. Aparține acelei zone simple a umanului unde gesturile nu sunt calculate, ci asumate.

La sfârșit, nu realizările măsurabile rămân, ci întâlnirile în care cineva a ales să nu treacă indiferent. Nu dimensiunea gestului contează, ci prezența lui. O apropiere discretă valorează mai mult decât orice soluție elaborată. Memoria păstrează solidaritatea, nu perfecțiunea.

Binele nu caută justificări, nu cere merit. Comu-

nitățile devin locuibile atunci când oamenii încetează să fie spectatori unii pentru alții, iar gesturile mici se repetă firesc, fără intenția de a impresiona. Bunătatea nu este un trofeu, nu are nevoie de martori. Ea apare în clipa în care cineva vede cu adevărat omul din fața sa. În acel moment, relația se schimbă: nu doar cel ajutat este atins, ci și cel care a ales să rămână prezent. Refuzul unui bine posibil seamănă cu păstrarea unei lumini neaprinse: întunericul nu vine imediat, dar claritatea lipsește.

În această lume grăbită, dominată de performanță și autonomie, binele devine adesea o intenție amânată. Oamenii văd, înțeleg, dar trec mai departe. Nu din ostilitate, ci din retragere. Absența reacției cântărește mai mult decât gesturile negative în sine.

Tradițiile morale nu au legat binele de eroism, ci de alegeri obișnuite. Responsabilitatea începe acolo unde există posibilitatea intervenției. Viața comună nu se sprijină pe idealuri grandioase, ci pe gesturi aproape invizibile, repetate zi după zi.

În școală, aceste gesturi capătă consistență tăcută. Elevii nu rețin discursuri morale, ci atmosfera relațiilor: cooperarea, respectul, includerea celui lăsat la margine. Profesorul nu transmite doar informație; el modelează un climat în care oamenii învață să fie unii cu alții.

Binele constant și modest produce schimbări mai durabile decât gesturile spectaculoase. Moralitatea cotidiană se construiește din acumulări discrete, din intervenții mici care nu atrag atenția, dar schimbă direcții. Societățile stabile nu se sprijină doar pe reguli, ci pe disponibilitatea oamenilor de a acționa când observă nevoia. Absența implicării fragilizează legăturile; exemplul se propagă tăcut.

Bunătatea nu așteaptă momentul perfect pentru că momentul perfect nu există. Există doar clipele în care cineva decide să fie prezent. În aceste clipe, binele încetează să mai fie idee și devine realitate trăită — o formă simplă, discretă, profundă de maturitate umană.

Papa Leon a adus alinare bolnavilor din Douala

După întâlnirea cu mulțimea care l-a întâmpinat la stadionul Japoma din Douala, unde a fost celebrată Sfânta Liturghie, pe 17 aprilie a.c., Papa Leon a dus mângâiere și alinare pacienților internați în spitalul catolic „Saint Paul”, unde s-a aflat într-o vizită privată. Însoțit de directoarea spitalului, pontiful a vizitat câteva secții. Unitatea, administrată de Arhiepiscopia din Douala, este situată în cartierul Bassa. A urmat un moment de reculegere în capelă, iar Papa a rămas în curte pentru un scurt salut cu membri ai personalului și câțiva pacienți.

După recitarea rugăciunii „Tatăl nostru”, Su-

veranul Pontif a avut ocazia să intre în camerele unde sunt îngrijiți unii bolnavi. S-a apropiat de copii și de persoanele vârstnice.

Concertul pascal „Lumină din Lumină” în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea

Pe data de 5 aprilie 2026, în Duminica Intrării Domnului nostru Isus Cristos în Ierusalim (Duminica Floriilor), Catedrala Greco-Catolică „Sfântul Nicolae” din Oradea a găzduit cea de-a IV-a ediție a Concertului de Paște „Lumină din Lumină”, organizat Consiliul Județean Bihor în parteneriat cu Episcopia Greco-Catolică de Oradea și Centrul de Cultură al Județului Bihor.

Într-o atmosferă de liniște și pace, catedrala, plină de credincioși, a răsunat, în debutul evenimentului, de sunetul toacei, specific perioadei Postului Mare. La eveniment a fost prezent Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea, alături de părintele vicar general Mihai Vătămănelu și de părintele vicar Antoniu Chifor. Au participat, de asemenea, reprezentanți ai autorităților locale, între care domnul Mircea Mălan, președintele Consiliului Județean Bihor și inițiatorul proiectului „Lumină din Lumină” și domnul Liviu Florin Buțiu, manager al Centrului de Cultură al Județului Bihor.

Concertul a debutat cu interpretarea duioasă a celor două artiste, Antonela Ferche Buțiu și Ilinca Buțiu, care au adus în fața publicului cântările: „Mergeti cu crucea-n spate”, „Ridica-voi ochii mei la ceruri” și „La tine vin, Isuse, iar”. Momentele de reculegere dintre interpretări au fost însoțite de sunetul de toacă, accentuând caracterul profund spiritual al serii.

Un alt moment deosebit a fost oferit de Florina și Florin Mariș Hinsu, alături de corala „D'al Segno”, care au impresionat prin sensibilitate și profesionalism, interpretând lucrările: „Axion Estin”, „Doamne, auzi glasul meu”, „Cruce sfântă părăsită” și „Naintea Ta, Isus iubit”.

În continuare, Corul „Schola Cantorum” al Seminarului Teologic Greco-Catolic „Sfinții Trei Ierarhi” din Oradea, dirijat de prof. dr. Radu Ioan Mureșan, a adus în atenția publicului cântări specifice perioadei pascale: „Să tacă tot trupul omenesc” – Heruvicul Liturghiei Sfântului Vasile cel Mare (din Sâmbăta Mare), „Din ospățul Stăpânului” – Axionul Liturghiei Sfântului Vasile cel Mare (din Joia Mare), precum și imnuri închinare Maicii Domnului: „Ceea ce ești folositoare creștinilor” (sedealna, glas 2) și „Nimeni din cei ce aleargă la Tine” (stihira, glas 6), din Paraclisul Maicii Domnului.

Momentul central al serii a fost marcat de prezența îndrăgitei interprete Paula Seling, care a emoționat publicul printr-un repertoriu deosebit: „Ridica-voi ochii mei la ceruri”, „La umbra crucii Tale”, „Cer și mare și pământ”, „Blândul Păstor” și „Ce folos”, încheind cu o interpretare înălțătoare a rugăciunii „Crezul”.

La final, Preasfinția Sa Virgil Bercea a adresat un cuvânt de mulțumire tuturor celor prezenți și implicați în organizarea acestui moment deosebit, subliniind importanța pregătirii sufletești pentru Săptămâna Sfântă: „Cu toții, în această zi de Florii, ne-am îndreptat ochii către Domnul cu bucurie și cred că am cântat cu toții: «Osana, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!», dar să nu uităm că mulțimile, peste câteva zile, vor striga: «Răstignește-L!».

În această seară, Paula Seling, familia Hinsu, împreună cu grupul dâșnilor, doamna Antonela Ferche, alături de Ilinca Buțiu, și seminariștii noștri nu au făcut altceva decât să ne pregătească pentru săptămâna care urmează. Noi trebuie, fiecare, să ne punem în suflet câte o întrebare: dacă, în această seară, am fost transportați sufletește către cerurile cele înalte, oare vineri voi fi și eu unul dintre aceia care spun «Răstignește-L»? Oare voi fi și eu cel care Îl va săruta pe Isus, trădându-L? Oare voi fi și eu cel care Îl va vinde? Mari întrebări...

Să ne ajute Bunul Dumnezeu să ajungem la Marea și Sfânta Sărbătoare a Învierii cu bucurie în suflet și cu inimile curate, cu sufletele curate, așa cum au încercat acești artiști să ne ajute în această seară.

Eu vă mulțumesc din suflet pentru aceste momente. Bunul Dumnezeu să vă binecuvânteze și să vă țină în harul Său. Acest spectacol se înscrie într-un șir mai mare de evenimente pe care Consiliul Județean Bihor le-a organizat în acești ani. Pe această cale, îi mulțumim domnului Mircea Mălan, președintele Consiliului Județean Bihor, pentru susținerea acestor inițiative și pentru apropierea față de bihoreni. În același timp, doresc să le mulțumesc domnului Buțiu, doamnei Rodica Indig, Eugen Ivuț, părintelui Ovidiu Duma, părintelui Traian Dobrată și tuturor celor care au făcut posibil ca, în această seară, să ne pregătim pentru Sfânta Săptămână a Patimilor”.

Cristian CIULEA
Biroul de Presă EGCO

Exercițiile spirituale ale seminariștilor orădeni în viziune poliedrică

Exercițiile spirituale ale comunității Seminarului Teologic Greco-Catolic din Oradea, organizate în Parohia Greco-Catolică Ieud, Maramureș, în perioada 1-5 aprilie, au fost abordate, în acest an, într-o viziune poliedrică, încercându-se astfel tratarea a cât mai multor aspecte privitoare la viața preotului de astăzi și de mâine, care a constituit tema centrală a reculegerilor. Papa Francisc insista foarte mult asupra implementării unei viziuni poliedrice în ceea ce privește procesul educativ și formativ în cadrul instituțiilor de formare teologică a viitorilor preoți. Aceasta presupune abordarea unei anumite tematici din perspective diferite, din unghiuri diferite, întrucât fiecare persoană este diferită de restul și necesită o atenție particulară și unică. Spre deosebire de viziunea sferică, unde fiecare punct în spațiu, care o formează, se află la aceeași distanță față de centru, viziunea poliedrică este mai potrivită în societatea actuală, în care, diferențele dintre persoane sunt tot mai pronunțate și abordarea acestora în mod natural oferă un cadru formativ adecvat.

Lucrul acesta s-a reușit prin diversificarea preoților predicatori, care au susținut meditațiile, fiecare dintr-o perspectivă diferită, precum și vizitarea diferitor comunități parohiale de pe teritoriul Eparhiei de Maramureș. Fiecare meditație a pornit cu o prezentare teologică a diferitelor elemente legate de teologia și spiritualitatea preotului, continuând apoi cu o prezentare pragmatică, izvorâtă din experiența de preot a părinților predicatori: unii mai tineri în preoție, alții cu mai multe decenii de activitate pastorală.

Serviciile religioase, specifice perioadei liturgice în care ne aflăm, au fost celebrate în diferitele parohii

din zonă, împreună, de fiecare dată, cu membrii comunităților de credincioși. În cadrul acestor vizite efectul a fost cel puțin dublu - pe de o parte a fost bucuria comunității Seminarului de a celebra Sfintele slujbe în diferitele parohii și întâlnirea cu credincioșii laici, iar pe de altă parte a fost bucuria acestora din urmă de a-i primi pe seminariști în vizită în bisericile și parohiile lor. Pe lângă harurile primite de ambele părți, au fost niște întâlniri izvorâtoare de bucurie și speranță.

În prima zi am ajuns în Parohia Ieud, unde am și locuit și unde s-au ținut meditațiile zilnice ale reculegerilor spirituale. Seara a fost dedicată acomodării și pregătirii dispoziției de reculegeri spirituale.

În cea de a doua zi a exercițiilor, comunitatea Seminarului, a celebrat Sfânta Liturghie în frumoasa biserică de lemn a Parohiei Greco-Catolice din Botiza, păstorită de părintele Robert Chiriloaei, absolvent al Seminarului din Oradea. Părintele Robert a fost primul relator din cadrul acestor exerciții spirituale și a ținut o meditație despre Sfânta Preoție, subliniind aspecte legate de vocația proprie, de binecuvântările și totodată de dificultățile cu care se confruntă uneori un preot paroh.

Continuând parcursul reculegerilor spirituale, în cea de a doua parte a zilei am vizitat un mic „colțisor de Rai”, pe Valea Caselor (Bârsana): Biserica Greco-Catolică „Schimbarea la Față” și chilia lui Nuțu Pop. Am fost primiți de părintele Sebastian Bersan, paroh al comunității din Bârsana, care ne-a povestit istoria acestui loc și a lui Nuțu, bărbat credincios care a trăit în post și rugăciune într-o chilie mică de pe deal. A doua meditație despre preoție a fost susținută de părintele Sebastian

(urmare din pag. 12)

în bisericuța de lemn, plină de o încărcătură spirituală aparte. De asemenea, părintele ne-a vorbit despre realitățile unui preot de la sat, despre bucuria acestei slujiri și despre diverse momente în care a simțit cu adevărat intervenția lui Dumnezeu în viața sa de preot. După aceea, am fost primiți de părintele Daniel Piț, în Parohia Greco-Catolică „Adormirea Maicii Domnului” din Strâmtura, unde am celebrat Acatistul Fericiților Episcopi Greco-Catolici Martiri, alături de comunitatea parohială.

În cea de a treia zi a exercițiilor spirituale, am celebrat Sfânta Liturghie a Darurilor înainte sfințite în Parohia „Adormirea Maicii Domnului” din Strâmtura, păstorită de părintele Daniel Piț, absolvent al Seminarului nostru. Am vizitat apoi și bisericuța de lemn din Rozavlea, cea mai recent construită biserică greco-catolică din Maramureș. Părintele Daniel Piț ne-a ținut meditația dimineții. Acesta a vorbit despre rugăciunea din viața preotului, subliniind că misiunea acestuia trebuie să fie centrată pe Isus Cristos, altfel acesta riscă „să devină doar un funcționar”, după expresia Papei Francisc și să îl piardă pe Cristos din acțiunea pastorală. În plus, părintele a dezvoltat mai multe aspecte legate de pastorația familiilor.

În după masa celei de a treia zi a exercițiilor spirituale, am beneficiat de o vizită ghidată la Biserica de lemn din Ieud, “deal”, monument UNESCO, apoi am celebrat, alături de credincioșii parohiei, Calea Crucii în jurul bisericii. Parcursul a continuat sâmbătă, a patra zi de reculegeri, când, în prima parte a zilei, am celebrat Sfânta Liturghie în Parohia Greco-Catolică „Adormirea Maicii Domnului” din Ieud, păstorită de părintele Vasile Codrea, protopop de Iza-Vișeu. Apoi, părintele ne-a ținut meditația zilei, vorbind despre preoție, familia preotului, despre formarea pe care a avut-o în seminar și despre drumul său vocațional. De asemenea, părintele ne-a transmis că un bun păstor este acela care își asumă riscuri, precum Păstorul cel bun din Evanghelie, care le lasă pe cele 99 de oi și merge să o caute pe cea pierdută. După această meditație, am vizitat Biserica Greco-Catolică de lemn „din șes” Ieud, fiind supranumită „catedrala de lemn a Maramureșului”, unde se află o colecție de icoane pe sticlă, originară de la Mănăstirea Nicula.

În cea de a doua parte a zilei de sâmbătă, am vizitat Parohia Greco-Catolică „Înălțarea Domnului” din Vișeu de Mijloc, păstorită de părintele Daniel Rus, ajungând apoi în Parohia Greco-Catolică „Fericiții Episcopi Martiri Greco-Catolici” din Vișeu de Sus, păstorită de părintele Ștefan Chindriș. Părintele Ștefan ne-a ținut o meditație centrată pe aspectele practice din viața unui preot și a vorbit despre persecuțiile pe care le-a avut familia sa în perioada comunistă, dar și despre experiența de formare pe care a avut-o în Italia. Părintele

Ștefan ne-a încurajat, spunându-ne că Domnul are grijă de turma sa și chemă mereu noi preoți. Am încheiat această zi prin celebrarea Sfintei Vecernii a Duminicii Floriilor, alături de un grup de credincioși din parohie.

În ziua a cincea și ultima a exercițiilor spirituale din acest an, am celebrat Sfânta Liturghie, în Duminica Floriilor, în Parohia Greco-Catolică „Fericiții Episcopi Martiri Greco-Catolici” din Vișeu de Sus, alături de comunitatea parohială. Sfânta Liturghie a fost celebrată de părintele rector Anton Cioba, care a ținut și omilia. Au concelebrat părintele Patrik Nagy, vicerectorul Seminarului, părintele Florin Bode, parohul Bisericii Seminarului și părintele Ștefan Chindriș, parohul locului, în timp ce Corul Seminarului a fost condus de maestrul Radu Mureșan.

Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru aceste zile pline de har! Le mulțumim, de asemenea, preoților relatori ai exercițiilor, parohilor și comunităților acestora care ne-au primit cu bucurie și căldură în parohiile lor și tuturor binefăcătorilor care au făcut posibile aceste reculegeri spirituale.

Dragoș TOMESCU (Anul II)

www.seminaroradea.ro

„Unde este fratele tău?”

În dimineața zilei de 10 aprilie 2026, într-un cadru familial și primitor, la Biblioteca din Felix, Excelența Sa George Bologan, ambasadorul României pe lângă Sfântul Scaun, a susținut conferința intitulată „Unde este Abel, fratele tău? Despre sindromul lui Cain”, oferind o reflecție profundă asupra omului, a relațiilor dintre semeni și a cauzelor conflictelor. Evenimentul, organizat de Primăria Comunei Sânmartin, a reunit, în ziua Sfintei și Marii Vineri, reprezentanți ai instituțiilor locale și orădene, oameni de cultură, preoți și numeroși tineri. Printre participanți s-au aflat Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea, Pr. Vicar Judecătoresc Răzvan Iacob, Pr. Protopop de Oradea Gabriel Buboii, precum și alți reprezentanți ai vieții ecleziale.

În deschiderea întâlnirii, primarul comunei Sânmartin, domnul Cristian Laza, a mulțumit tuturor celor prezenți, colegilor de la Biblioteca Felix, precum și Excelenței Sale George Bologan, pentru disponibilitatea de a oferi publicului o astfel de întâlnire, în pragul sărbătorilor pascale: „Ne dorim o comunitate care să dea valoare lucrurilor și care să-și înfrumusețeze sufletul. Ne dorim ca, prin acest eveniment, să înlocuim banalul cu sublimul, să antrenăm mintea pentru o gândire sănătoasă și, de ce nu, pentru îmbunătățirea relațiilor interumane. (...) Vă doresc tuturor sărbători frumoase, cu lumină în suflet, sănătate, bucurii și tot ceea ce vă doriți”.

În intervenția sa, ambasadorul George Bologan a explicat că tema conferinței s-a născut în contextul unei întâlniri între prieteni și a evidențiat importanța dialogului, a lecturii și a schimbului de idei între oameni:

„Este important să ne întâlnim cât mai des unii cu alții, pentru că este important să luăm de la ceilalți din cunoștințele lor, din ideile lor. Suntem într-un spațiu consacrat culturii și dialogului, nu doar dialogului de astăzi, ci și dialogului cu oamenii care au încercat să dea calitate timpului lor și să împărtășească altora din cunoștințele pe care le-au dobândit”.

Totodată, Excelența Sa a remarcat semnificația aparte a acestei întâlniri, desfășurate în Vinerea Mare, subliniind că sensul autentic al vieții creștine trebuie căutat în contemplarea jertfei lui Cristos și în aprofundarea relației cu aproapele, nu în polemici sterile sau în discuții care banalizează existența.

Pornind de la episodul biblic al lui Cain și Abel din Cartea Genezei, conferința a cuprins explicația biblică, interpretarea psihologică și antropologică a fratricidului, reflecții despre invidie, comportamente sociale toxice și despre nevoia de alteritate, precum și concluzii privind depășirea așa-numitului „sindrom al lui Cain”.

La începutul expunerii sale, ambasadorul George Bologan a evidențiat faptul că tensiunile, polarizarea și violența care marchează lumea contemporană nu sunt

realități noi, ci își au rădăcinile încă de la începuturile istoriei omenirii: „Auzim adesea că lumea s-a înrăit, că societatea este polarizată, că există multă mânie. Dar aceste lucruri sunt vechi de când lumea. Istoria omenirii începe, din păcate, cu un conflict. Decăderea omului înseamnă și fratricidul dintre Cain și Abel. Nu este nimic nou sub soare. Însă toate au o cauză. (...) Episodul Cain și Abel rămâne o temă recurentă în viața noastră: în familii, la locurile de muncă, în politică și în relațiile internaționale”.

Conferința a reprezentat un moment de reflecție profundă asupra condiției umane și asupra modului în care fiecare persoană este chemată să își privească propria viață, propriile raporturi cu ceilalți și propria responsabilitate înaintea conștiinței și a lui Dumnezeu.

La finalul conferinței, Preasfinția Sa Virgil Bercea a subliniat actualitatea și profunzimea temei propuse, în lumina semnificației spirituale a acestei zile: „Suntem în Vinerea Mare și ne-ați pus înaintea întrebări cu totul deosebite. Este foarte important să medităm la ce înseamnă invidia, orgoliul, smerenia, umilința, respectul. L-am văzut pe Mântuitorul în Patimile Sale și l-am văzut pe Iuda – care este fratele nostru, inclusiv și mai ales în trădare, pentru că foarte adesea păcătuim și noi. Atunci când păcătuim, Îl trădăm și noi pe Mântuitorul. Dar este foarte interesant cum îl tratează Domnul pe Iuda. Îi spune: «Prieten...». Apoi vedem Crucea pe care este răstignit Isus, prin ciele iubirii, și lemnul singurătății de care este spânzurat Iuda, cu ștreangul disperării. Unde ne așezăm noi? Ce alegem? (...) Ceea ce am auzit în această conferință ne-a făcut să medităm mai profund la aceste lucruri, să ne regăsim câteodată în Cain, altădată în Iuda, altădată în Abel, dar cred că ar fi extraordinar dacă am reuși să rămânem întotdeauna prieteni - ai lui Cristos și prieteni între noi”.

În atmosfera meditativă din pragul sărbătorilor pascale, întâlnirea de la Biblioteca din Felix a devenit un prilej de înnoire interioară și de reafirmare a valorilor dialogului, fraternității și prieteniei în Cristos.

Lansare de cărți

După-masa zilei de vineri, 17 aprilie 2026 ora 16.00, amfiteatrul Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai” Bihor din Oradea a fost gazda unui eveniment cultural excepțional dedicat profesorului universitar dr. Blaga Mihoc, o personalitate marcantă a scrisului istoric local și național. Cei care îl cunosc și apreciază valoarea lucrărilor sale, știu că profesorul și cercetătorul bihorean aduce „noutăți” chiar și atunci când acestea sunt din domeniul trecutului istoric sau filosofic. În cazul de față, a fost vorba de lansarea unor cărți, locul ales fiind chiar biblioteca unde, de-a lungul anilor, dr. Blaga Mihoc a poposit pentru a-și scrie lucrările, amprenta lui fiind unică și direcționată spre luminarea „maselor”, precum odinioară făceau corifeii „Școlii Ardelene”.

Evenimentul, moderat de doi colaboratori și prieteni ai acestuia, conf. univ. dr. Florin Ardelean (Universitatea din Oradea) și C.Ș. gr. II dr. Silviu Sana (Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor), aduce în atenția publicului volumele semnate de dr. Blaga

Mihoc: „Fragmente: studii, articole, cronici, rememoraări”, Oradea, Primus, 2025, 393 p. și „Incursiuni în istoria filosofiei”, Oradea, Primus, 2026, 445 p.

În scrierea celor două lucrări, dr. Blaga Mihoc dovedește consecvență, meticulozitate și rigoarea științifică, conștient fiind că informațiile documentare nu sunt destinate uitării ci, printr-o muncă asiduă de scriere, acestea sunt depuse pe hârtie, într-o carte, și date mai departe, generațiilor viitoare.

Evenimentul de la bibliotecă are noutatea „clipei” pentru că leagă informația scrisă (istorică sau filosofică) de întâlnirea cu autorul, fiind, totodată, un prilej deosebit de a reîntâlni acest om deosebit al urbei, disponibil spre a crea legături sufletești durabile și totuși consecvent formației sale morale și intelectuale.

Amintim selectiv câteva teme abordate în volumele sale: „Fragmente: studii, articole, cronici, rememoraări” (*Ecoul Războiului de independență în Transilvania 1877-1878, Mihai Eminescu – meditații istorice, Despre promovarea femeilor (politichie), Un encomion pentru doamna Lucia Cornea, Memoriile unei mari cântărețe de muzică populară românească, Viorica Flintașu, Declarația unui martor ocular al evenimentelor de la Ginta din septembrie 1944*); „Incursiuni în istoria filosofiei” (*Preliminari... Scurt istoric al filosofiei sau al concepției asupra vieții, Pitagora și ordinul pitagoreic, Etica lui Democrit, Platon și Academia, Filosofia creștină: patristică și scolastică, Misticismul protestant, Filosofia „luminilor” în Franța și Germania, ș.a.*).

Evenimentul a fost organizat de către Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor în colaborare cu Facultatea de Teologie Greco-Catolică (Departamentul Oradea) din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

Pr. Cristian F. SABĂU

PERSOANE, FAPTE, VIEȚI MEMORABILE ÎN ISTORIA BISERICII GRECO-CATOLICE

Domnul Nicoară Gavril (III)

Persecuția împotriva Bisericii Greco-Catolice

Pr. Cristian Sabău (Pr. C.S.): Venind la momentul 1948, Dumneavoastră cum ați trăit împrajura-scoaterii în afara legii a Bisericii Greco-Catolice din România? Erați în enoriaș, bănuiesc că erați implicat într-o parohie. Ce vă amintiți vizavi de arestarea episcopilor, a preoților pe care-i cunoșteți?

Gavril Nicoară (G.N.): Acesta a fost un zbu-cium de nespus: nu se poate descrie, numai în mare, în ansamblu. Biserica Greco-Catolică, alături de Biserica Ortodoxă, -pentru că și ei au fost prigoniiți, tot așa cum am fost prigoniiți noi, în 1948!- pe urmă, lucrurile s-au schimbat, când ortodoxismul s-a dat de partea comu-niștilor, asta a fost mai târziu.

Când termina Preasfințitul Iuliu Hossu Liturgia, credincioșii greco-catolici de la cele două biserici din centru [Clujului] mergeam în coloană cântând: „Cu noi este Dumnezeu [se emoționează și plânge] înțelegeți, voi, neamuri, și vă plecați, căci cu noi este Dumne-zeu...”. Mergeam cântând și intram la ortodocși pentru că ei erau puțini și le umpleam biserica. Ieșeam în fața Teatrului, și acolo cântam în cor; era o jale și o durere sufletească de nedescris.

După aceasta, a urmat prigoana. Au început să aresteze preoți, apoi să aresteze credincioși simpli. Se încerca să fie trecuți obligatoriu greco-catolicii la orto-doxism. Cei care erau mai dezghețați din sat și se opu-neau, erau luați și trimiși la muncă la Canal sau erau siliți să se refugieze cu domiciliu stabil în Bărăgan ori altundeva, pentru a descentraliza nucleul Bisericii noastre.

(Pr. C.S.): Asupra Dvs. au fost făcute presiuni ca să treceți la Biserica Ortodoxă?

(G.N.): Au fost presiuni sufletești. De exemplu când a fost clipa că s-a hotărât desființarea cultului gre-co-catolic, eu eram la București, la Patriarhie. Și au fost aduși acolo preoții [eu îi am consemnați pe o listă], cei care au trecut la ortodocși de la greco-catolici; parcă acum îi văd, când intram pe Dealul Mitropoliei. Plân-gând ne-am dus...! [plânge] „Uite, s-a desființat Biseri-ca Greco-Catolică...”. Așa s-a scos în afara legii BRU, când au trecut primii preoți. Și restul, apoi! Totul a mers clandestin: ne spovedeam și ne cuminecam acasă la preoți pe care îi știam; și ei se fereau să nu îi prindă. Însă vâltoarea vieții te duce înainte. A trecut timp, iar mulți oameni și credincioși se întrebau: „Acum ce să facem, că totuna e? La același Dumnezeu ne rugăm”.

Și fără să ne dăm seama, pe unii... De exemplu, eu nu mi-am putut boteza copiii cum aș fi vrut. Mi-am bote-zat fata la greco-catolici, dar pe băiat nu am mai pu-tut decât la ortodocși. Iar astfel s-a născut din părinte greco-catolic, copil ortodox. Acestea erau condițiile de constrângere: era ceva diabolic! De exemplu, când tre-ceam pe lângă o biserică, ne făceam cruce cu limba în gură fiindcă nu aveam voie să fim văzuți și trebuia să ne prefacem că suntem comuniști. Dacă nu erai comunist și aveai serviciu și funcție, trebuia să te maschezi.

Apoi, când am auzit că lucrurile au început să se înmoaie, când comunismul dădea semne de slăbire, am început să ne întâlnim.

(Pr. C.S.): Asta prin ce perioadă?

(G.N.): Înainte de 1989.

Prima întâlnire semioficială a fost când a murit Preasfințitul Hirțea, aici la Oradea.

Ne întâlneam la capela Frențiu, care, în acea pe-rioadă, precum toate, era a ortodocșilor. Securitatea ne fotografia din toate părțile pentru a vedea câți suntem și cine participă la acele întâlniri. Acolo cântam „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați...” Atunci ne-am regăsit că eram mulți [se emoționează]. Securitatea ne fotografia din toate părțile, să vadă câți am fost prezenți acolo. Și acolo s-a cântat din nou: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți, voi, neamuri, și vă ple-cați, căci cu noi este Dumnezeu...”. Dar înmormântarea Preasfințitului Hirțea n-am făcut-o noi, greco-catolicii,

(continuare în pag. 16)

Gavrilă Nicoară (2006)

(urmare din pag. 15)

a fost oficiată de romano-catolici. Unul dintre celebranți nu a știut vorbi bine românește, și s-a iscat neînțelegere. Ungurii sunt ei catolici, dar sunt maghiari; noi avem alt suflet, totdeauna ne-au prigonit într-un fel sau altul. Și apoi, în decursul anilor, lucrurile s-au liniștit...

Împreună cu familia mea [cu soția și fetița, și mai târziu cu băiatul] mergeam la Liturghie la Bazilica romano-catolică. Era foarte plăcut acolo. Liturghia se celebra în limba latină. Iar cei care am mai făcut latină pe la liceu mai înțelegeam câteva cuvinte. După ce începea predica, preotul dădea drumul în limba maghiară să încurajeze poporul ungar. Iar atunci vedeai că unii oameni ieșeau din biserică: aceia erau greco-catolicii noștri. Condițiile prigoanei au fost destul de lungi, și au fost îndeobște de grele.

Preasfințitul Episcop greco-catolic Iuliu Hirțea

(Pr. C.S.): De PSS Hirțea, vă amintiți lucruri anume? Vizavi de rezistența Dânsului...

(G.N.): Da. Pe Preasfințitul Hirțea l-am cunoscut abia după ce a ieșit din pușcărie. Stătea într-un subsol al unei clădiri din vecinătatea Palatului Baroc. La un moment dat, am auzit că a venit [din pușcărie] Hirțea. Am fost acolo la el, i-am dus ceva mâncare, dar el se ferea de mine fiindcă nu mă cunoștea. Am început să-i povestesc despre părintele Puni și atunci și-a dat seama că eu nu sunt informator și am început să ținem legătura strâns [până la moartea acestuia].

(Pr. C.S.): Ce făcea Preasfințitul Hirțea în Oradea?

(G.N.): Preasfințitul Hirțea dădea ore de religie la el acasă. Și avea un apartament, pe care eu l-am făcut. Adică am construit blocul, întâmplător. Astfel am avut ocazia ca tot timpul să intru pe la el. Și el primea ceva bani din străinătate, dar se ferea, săracul, să spună.

Însă, în cadrul apartamentului acolo unde a locuit Dânsul, lupta foarte mult pentru cauza Bisericii. Era în legătură cu toți preoții care scăpau din pușcărie. Am și memoriile pe care le-a făcut către Guvern pentru reînființarea Bisericii Greco-Catolice. Era o luptă oarecum neoficială, dar să știa de ea. Se făceau memorii. Episcopii au redactat memorii, multe, multe memorii, de prin pușcărie, de pe unde se găseau, pentru libertatea bisericii. Dar acest lucru nu s-a aflat decât după anii 1990.

(Pr. C.S.): PSS Hirțea, făcea Liturghii acasă la Dânsul?

(G.N.): Da. Celebra regulat.

(Pr. C.S.): Ați participat?

(G.N.): Nu numai o dată, ci în mai multe rânduri.

(Pr. C.S.): Cum slujea? Ce vă amintiți?

(G.N.): Îmbrăca patrafirul pe el, avea o măsăuță

mică, pe care punea o față de masă micuță, paharul cu sfânta, Împărtășanie. Ne și împărtășeam.

(Pr. C.S.): Avea obiceiul de a acoperi ferestrele?

(G.N.): Așa era cămăruța că nu vedea afară, nu mai ușa era închisă cu cheia.

Focul care mi-a distrus locuința a mistuit aproape tot ce aveam. Au rămas din manuscris doar scrisorile [?] pe care mă pregătesc să le duc la Episcopie fiindcă nu mai am cui să le las. Am câteva poezii dedicate Preasfințitului Hirțea. Una dintre ele se numește „Nu te înfricoșa Stăpâne!”.

Preasfințitul venea adesea la mine acasă, eu îi serveam mâncare. Era diabetic, săracul. În fiecare duminică venea la noi la prânz. Trăia într-un apartament pe care i l-a achitat cineva din străinătate. I-am și făcut niște poezii lui Hirțea...

Preotul greco-catolic Coriolan Tămâian

(Pr. C.S.): De asemenea, l-ați cunoscut cu siguranță pe pr. Coriolan Tămâian

(G.N.): Pe Părintele Coriolan l-am cunoscut și am fost la el acasă și am stat de multe ori cu dânsul... Dânsul însă mă suspecta că eu, oarecum, aș fi intrus. El a fost multă vreme plecat prin străinătate. Noi ne miram cum de pleca el atât de des, fiindcă nu te lăsau comuniștii să pleci așa... Și cu toate astea, nu era adevărat [că a făcut un pact secret cu Securitatea].

Părintele Coriolan venea foarte des la biserica Sfânta Maria, unde îl cunoșteau toți credincioșii. Personal, l-am cunoscut foarte bine, fiindcă stătea la părintele Mangra, iar eu mergeam des pe acolo. Mă ocupam de biserici, nimeni nu mă plătea, mergeam fiindcă îmi plăcea și pentru că, acolo, puteam să mă apropiu de oameni. Cunoșteam în ansamblu detaliile astea mai mărunte.

O bisericuță în Făget [jud. Cluj]

(Pr. C.S.): I-ați cunoscut pe careva dintre ceilalți episcopi care au făcut închisoare, în afară de Preasfințitul Iuliu Hirțea?

(G.N.): I-am cunoscut pe PSS Vasile Hossu, pe PSS Guțiu de la Cluj, pe Părintele Cosma, ce a murit la altar; i-am construit biserica în Făget. Dintr-o casă, o școală pe rest, tot voiau să facă un bar local, că nu aveau [loc de] distracție. Și [eu le-am zis] „Măi, proști, faceți o biserică!” Doar că, până la urmă, au făcut cerere atunci la ortodocși. Și când m-am dus acolo, i-am întrebat: „Ați făcut?” „Da, ne-am dus la ortodocși, și uite că ne-au dat autorizație”. „Du-te, măi, că nu la ortodocși, ci pe Moșilor 24 [adresa Episcopiei Greco-Catolice din Cluj-Napoca] trebuia să mergeți [...]! S-au dus pe Moșilor 24, și imediat le-a dat un preot. Și acolo, am făcut o biserică: a fost prima biserică făcută în Fă-

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

get după Revoluție. Părintele Cosma, preot el, dar apoi a lucrat în învățământ și cu el m-am înțeles foarte bine. A făcut un mic altar. I-am dat ceea ce am avut și eu, felurite poze [reproduceri de icoane] mai mari... A murit la altar, în timpul Liturghiei.

(Pr. C.S.): Aceasta când?

(G.N.): După Revoluție. De fapt, atunci în prima perioadă. Am vrut să aduc înapoi și din Tileagd [jud. BH] biserica greco-catolică, și n-am reușit. Am găsit acolo câțiva curatori care nu au vrut, că să vezi că acum toți suntem ortodocși. Și așa am pierdut biserica din Tileagd, nu a mai venit la greco-catolici și așa a rămas la ortodocși. Și la Făget, acum, să face o biserică minunată, frumoasă, mare, în locul biseriței dintr-o școală, așa e acuma, se face o biserică mare acolo; în colonia Făget, acolo, e foarte frumos.

Deci, cât Dumnezeu mi-a dat putere, [am făcut]. Puteam poate face și mai multe, [dar] atâta mi-a fost hărăzit de Dumnezeu ca să fac.

Reînceputul public al Bisericii Greco-Catolice la Oradea

(Pr. C.S.): În Oradea, începând aproximativ din 1987, tocmai în jurul parohiei Sfânta Maria, au reînceput, oarecum, să se întâlnească greco-catolicii.

(G.N.): Da, au reînceput când a venit părintele Mârț.

(Pr. C.S.): Asta prin ce an a fost? Oricum, înainte de Revoluție.

(G.N.): Da, cu mult înainte de Revoluție, prin 1987-1988. El a venit din Moldova și vorbea românește, dar ce a fost mai important a fost că a adus o îmbrăcăminte preoțească, moldovenească. Nu era ca îmbrăcăminte preoților ortodocși, era îmbrăcăminte preoților romano-catolici. Iar faptul că vorbea în limba română pe noi ne încălzea foarte tare. Noi nu mai auzisem demult vorbindu-se [în biserică] în limba română, doar în latină, dar, în ultima vreme, nici în latină nu se mai vorbea, ci doar în maghiară, fiindcă se schimbaseră lucrurile. Așa că, atunci când a venit părintele Mârț care vorbea românește, toți greco-catolicii ne-am adunat acolo la biserica Sfânta Maria.

(Pr. C.S.): În anii de dinainte de revoluție, acolo a fost un „cuib” de greco-catolicism. Toți preoții noștri găsiseră acolo un punct de ieșire publică și un loc în care să-și adune credincioșii. Îmi amintesc că până în anul 1990, când s-a putut merge și la Capelă, acolo [la biserica romano-catolică Sfânta Maria] a fost locul unde se întâlneau toți preoții.

(G.N.): Da, așa este. Am și poze. Acolo au activat pr. Dărăban, pr. Chișbora. A fost ceva extraordinar! A fost lucrarea Spiritului Sfânt, nicidecum mână omenească!

PSS Vasile Hossu (1919-1997), episcop greco-catolic de Oradea (dreapta), alături de Gavrilă Nicoară (stânga)
Foto de grup în biserica Mănăstirii Franciscane din Oradea.
Din arhiva Arh. Octavian Muth.
Prelucrare foto: Ioana Deac

(Pr. C.S.): Din perioada persecuției, mai aveți ceva amintiri care vă marchează?

(G.N.): Da. Este ceva foarte dureros. Trebuia să ne cuminecăm în veceu. Asta era ceva foarte greu. [plânge] Stătea acolo pe vine, căscai gura și primeai bucată de prescură...

Părintele Dumitru [Pop], părintele Chișbora, aceștia au început Biserica Unită [la Oradea]; în jurul lor s-a strâns din nou biserica. Părintele Chișbora a fost primul, apoi pr. Dărăban...

(Pr. C.S.): Ei au fost condamnați la închisoare?

(G.N.): Pr. Chișbora n-a făcut; e singurul care nu a fost în detenție. A făcut și pr. Dumitru Pop, și Dărăban; și ei au fost la închisoare. Pr. Dărăban a făcut, mi se pare, trei ani, pr. Dumitru Pop, mi se pare, că a făcut numai un an și ceva...

(Pr. C.S.): Vă mai amintiți ce v-au povestit ei din închisoare?

(G.N.): Dar nu aveau ce să-mi povestească mie deosebit, pentru că trecusem prin aceleași faze și eu, și le știam mai bine ca ei... Ei, săracii, munceau acolo și erau în grămadă, însă eu am fost izolat, eu am fost într-o zonă în care nu erau preoți. Doar pr. Puni era alături de mine; el a fost flacăra pe vremea cea mai aprigă, cea mai dureroasă care a ținut trează conștiința greco-catolicilor și a credinței în ansamblul ei.

Preasfințitul Episcop greco-catolic Alexandru Todea

(Pr. C.S.): Pe Cardinalul Todea l-ați cunoscut?

(G.N.): Da, pe Preasfințitul Todea l-am întâlnit.

(continuare în pag. 19)

(urmare din pag. 18)

În prima zi a Revoluției [din decembrie 1989] am beneficiat de mașină, și m-am dus la Cluj, cu pr. Chișbora și cu dl. Trif. Și m-am dus acasă la părintele... îmi scapă memoria, trăiește [2006].

Preasfințitul Todea era acolo, nu știu cu ce ocazie... Iar eu când l-am văzut, mi-am zis, „Uite, acesta-i Todea...!”

„Preasfințite Todea, dumneavoastră sunteți...? Nu-i adevărat... Nu sunteți dumneavoastră, Todea... Păi, dar Todea e la București, de mult...! Acolo e acum locul Preasfințitului Todea...: la București, să ridicăm Biserica în picioare... !” „Dar cine ești dumneata?” „Eu sunt de la Oradea, un credincios. Am venit să vedem ce se mai întâmplă... Dvs. ce căutați la Cluj...? N-aveți ce căuta la Cluj, ci ar trebui să fiți la București!” Asta-i scrisă undeva, dar nu știu pe unde.

(Pr. C.S.): Ce v-a răspuns Preasfințitul Todea?

(G.N.): A fost oarecum foarte surprins, dar impresionat că eu, de ce îl iau așa ca la rost? Adică eu, un simplu cetățean...

Doina Cornea

(G.N.): Am furat-o de acasă pe doamna Cornea. Mă rog, acesta a fost atunci, adică elanul, dorința de a aduna, de a face. Dar, în fond, eu nu eram nici preot: de ce să mă duc eu?

(Pr. C.S.): În ce sens ați furat-o pe doamna Doina Cornea de acasă?

(G.N.): Auzisem de Doina Cornea. Am avut un nepot care lucra la Securitate, dar era dulgher de meserie.

Și știam de prigoana doamnei Cornea, știam de ea: era persecutată de comuniști. Și atunci, eu m-am dus să vorbesc cu doamna Cornea! I-am spus nepotului meu care lucra la Securitate: „Gligore, am o rugămintă la tine, că tu lucrezi la Securitate. Nu ți-e greu să treci pe lângă doamna Cornea, să îi dai scrisoarea pe care ți-o dau. Dar nu cumva să spui că eu i-am dat scrisoarea”. „O, unchiule, lasă, dă-i-o dumneata, nu mă băga pe mine la mijloc în treburi. Dar ce vrei cu doamna Cornea?” „Să-i spun să se mute din camera aceea, că asupra ei sunt puse niște aparate la vecini în pod; exista o geantă care trimite raze ultraviolete ca să o smintească la cap. E necesar să se munte de acolo! Atât am vrut să-i transmit doamnei Cornea”.

I-am spus eu [când m-am întâlnit cu ea]. Eu am zis că o duc în centru, dar am luat-o spre Someșeni. „Dar unde mă duceți? M-ați răpit...!” „Nu v-am răpit, doamnă Cornea. Am făcut un drum mai lung, ca să stăm de vorbă. Eu uitați cine sunt...”. Eram acum patru în mașină, așa că am dus-o până în centru și am continuat legăturile cu ea. Dar apoi, s-au schimbat vremurile...

(Pr. C.S.): Dumneavoastră de unde știți de aparatura de la casa ei?

(G.N.): Știam. Știam precis și tot voiam să o anunț. A, da, de la dr. Bojan de la „Policlinica de Copii; el era un om credincios. Până la urmă tot trebuia să fie membru de partid, că altfel nu se putea, mai ales doctorii și cei care aveau funcții... De la el am aflat multe ce se întâmplau în Cluj; d’apoi eu nu aveam tangență cu Clujul, acum eram în Oradea. Și odată discutam așa: „Ce zici de doamna asta Cornea? Este acolo...”.

Mi-a și zis numele unuia care locuia acolo și avea sus la mansardă un geam ce dădea spre doamna Cornea și de acolo o bombardează [cu raze]. Și atunci mă gândeam să găsesc o soluție prin nepotul meu să o anunț pe Doamna Cornea să se mute de acolo. Adică au fost niște intenții care până la urmă nu s-au realizat, pentru că a dat Dumnezeu și s-a întâmplat [Revoluția] ... Dar doamna Cornea era deja lovită puțin.

Când ne-am dus la ea, avea armata la poartă, dar armata nu comunistă, din astalaltă, după Revoluție. Și când m-am prezentat, i-am zis celui de la armată: „O căutăm pe doamna Cornea”. Îmi răspunde: „Nu e aici doamna Cornea!”. „Cum nu e aici doamna Cornea, că am vorbit la telefon cu ea?!” Nu vorbisem la telefon cu ea... Mi-a răspuns: „Stați puțin”. Dar tocmai ieșea doamna Cornea. „O, sărumâna doamna Cornea, bine vă văd că sunteți. Pofțiți, vă așteptăm. Sărumâna”. „Dar încotro?” „Unde vreți să mergeți? Suntem în trecere pe aici.” Și am urcat-o în mașină. Și când am urcat în mașină și am luat-o spre Someșeni [cartier din periferia orașului Cluj-Napoca], s-a speriat, și a zis că am răpit-o. Printre altele, ea săraca, a exclamat: „Uite, uite, uite, Securitate! Vezi mașina Securității? Uite acolo, aia, mă urmărește pe mine. Uite, uite, uite, aia, mașina aia...!”, îmi spunea mie doamna Cornea. Au fost niște lucruri așa... în vâltoarea dorinței de a readuce turma creștină greco-catolică la matca ei, la Biserică. Atâta am putut face...!

(va urma)

Gavrilă Nicoară
primește Crucea Eparhială - 09.06.2009

Forumul UNIAPAC la Oradea

Oradea a găzduit, în perioada 15–16 aprilie 2026, Forumul UNIAPAC România, dedicat temei „*Etica în afaceri și organizații. Doctrina Socială a Bisericii în contextul Inteligenței Artificiale*”, organizat în colaborare cu Episcopia Greco-Catolică și Romano-Catolică de Oradea. Evenimentul a reunit antreprenori, manageri, reprezentanți ai mediului eclezial și educațional, parlamentari, avocați și reprezentanți ai instituțiilor locale, într-un dialog despre provocările și oportunitățile generate de noile tehnologii ale „intelenței” artificiale.

Invitatul principal a fost prof. dr. dr. h.c. **Ulrich Hemel**, fost director al *Weltethos-Institut* din cadrul Universității Tübingen, membru al Academiei Europene de Științe și Arte, profesor, antreprenor și consultant, autor și teolog catolic german, recunoscut pentru contribuțiile sale în domeniul eticii economice și al dialogului dintre credință și societate. La eveniment au participat și ierarhii locului.

Prima zi a forumului, desfășurată la Palatul Episcopal Romano-Catolic, a fost dedicată mediului antreprenorial și *leadershipului* digital. Preasfinția Sa László Böcskei a adresat un cuvânt de bun venit, subliniind dimensiunea vocațională și responsabilitatea activității profesionale.

Invitatul principal, prof. dr. Ulrich Hemel, a evidențiat caracterul „epocal” al transformărilor generate de inteligența artificială, cu impact asupra tuturor sectoarelor societății - de la industrie și sănătate până la mass-media și administrație publică.

În cadrul prezentării, au fost evidențiate atât oportunitățile oferite de IA – creșterea eficienței, accesul extins la cunoaștere și inovarea – cât și riscurile majore, precum concentrarea puterii în mâinile marilor companii tehnologice, manipularea informațională, discriminarea digitală și pericolul dezumanizării.

Un punct central al reflecției a fost responsabilitatea în procesul decizional, subliniindu-se faptul că, deși tehnologia poate sprijini analiza și „pregătirea deciziilor”, discernământul moral și responsabilitatea rămân exclusiv umane.

Participanților le-au fost propuse instrumente concrete pentru gestionarea dilemelor etice în mediul profesional, precum clarificarea valorilor, analiza impactului și evaluarea riscurilor, toate raportate la principii fundamentale precum demnitatea persoanei și binele comun. În acest sens, a reieșit ideea formării unor ambascadori ai eticii în IA. (...)

Cea de-a doua zi a forumului, găzduită de Seminarul Teologic Greco-Catolic din Oradea, a aprofundat reflecția din perspectiva *Doctrinei Sociale a Bisericii*, punând în centrul dezbaterii persoana umană și demnitatea sa, într-o zi marcată de conceptul „întâlnirii”.

„Mă bucur că ne-am întâlnit”, a spus doamna Teodora Chifor, organizator al Forumului și coordonator

UNIAPAC România, amintind că această inițiativă a ajuns în țara noastră anul trecut, în urma întâlnirii cu președintele UNIAPAC, doamna Sigrid Marz, dorind să fie un spațiu dedicat liderilor din mediul de afaceri, antreprenorilor, tinerilor și managerilor din diferite medii – educaționale, sociale, chiar politice – care au înțeles că sursa autentică a acțiunilor lor este Dumnezeu.

În cadrul deschiderii celei de-a doua zile, PSS Virgil Bercea a vorbit despre demnitatea persoanei umane și libertatea de a alege binele.

În conferința susținută, prof. Ulrich Hemel a analizat transformările profunde ale muncii în secolul XXI, caracterizate prin flexibilitate, mobilitate și învățare continuă, în contrast cu modelul stabil al secolului trecut. Aceste schimbări impun dezvoltarea competențelor digitale și sociale, precum și o capacitate crescută de adaptare și discernământ etic.

Au fost evidențiate și provocările specifice erei digitale: incertitudinea decizională, lipsa de transparență a algoritmilor și dificultatea gestionării volumului tot mai mare de informații. În acest context, liderii sunt chemați să dezvolte capacitatea de argumentare etică și responsabilitate în luarea deciziilor.

Perspectiva creștină a subliniat diferența fundamentală dintre om și inteligența artificială: persoana umană este unică, liberă, capabilă de relații și orientată spre sens, fiind înțeleasă ca „imagine a lui Dumnezeu”. Dezvoltarea tehnologică trebuie, astfel, să rămână centrată pe om și să respecte demnitatea umană.

De asemenea, au fost abordate implicațiile etice globale ale utilizării IA, inclusiv riscurile de manipulare, control social sau subminare a democrației, precum și necesitatea unor cadre legislative și morale care să protejeze valori fundamentale precum adevărul, libertatea și justiția.

Participanții au fost invitați să integreze principiile etice și valorile *Doctrinei Sociale a Bisericii* în mediul profesional, contribuind la construirea unei societăți orientate spre binele comun, în care tehnologia să rămână în slujba omului. În acest sens, direcția propusă nu este una a înlocuirii IA, ci a valorificării persoanei umane: „viitorul digital nu trebuie să fie despre înlocuirea omului, ci despre redescoperirea valorii sale!”.

Mihaela CABA-MADARASI
Biroul de Presă EGCO